

RESİM EĞİTİMİ VE TEMEL EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNDE UMUTSUZLUK VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Gülten İMAMOĞLU¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Resim İş eğitimi ve Temel eğitim bölümlerinde öğrenim gören Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyi ve kişilik özelliklerinin araştırılmasıdır. 340 öğrenciye umutsuzluk ölçeği ve kişilik testi uygulanmıştır. İstatistiksel işlemlerde t testi, tek yönlü varyans analizi ve LSD testleri kullanılmıştır. Resim İş Eğitimi öğrencileri ile Temel eğitim bölümü öğrencileri arasında umutsuzluk düzeyinde $p<0,001$ ve kişilik testi puanlarında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Umutsuzluk ölçek ve kişilik özellikleri test puanlarında cinsiyete ve bölüme göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Umutsuzluk ölçek değerlendirme puanlamasına göre tüm öğrenciler orta seviyede umutsuz bulunmuşlardır. Kişilik özellikleri test puanlarına göre öğrencilerin iyi bir kişiliğe sahip oldukları tespit edilmiştir. Umutsuzluk puanlarının düşük olması ve kişilik puanlarının yüksek olmasının birbirlerini etkilediği düşünülmektedir. Üniversite düzeyinde Resim eğitimi almanın kadın ve erkeklerde umutsuzluk düzeyini düşürerek kişilik özelliklerine olumlu katkıları olduğu söylenebilir. Bireylerin umutsuzluk düzeylerinin düşmesinde ve olumlu kişilik özelliklerinin artmasında Resim eğitimi almanın ya da resim yapmaya teşvik edilmenin yararlı sonuçlarının olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Umutsuzluk düzeyi, kişilik özellikleri, resim eğitimi

İmamoğlu, Gülten. "Resim Eğitimi ve Temel Eğitim Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi". *idil* 6.37 (2017): 2489-2504.

İmamoğlu, G. (2017). Resim Eğitimi ve Temel Eğitim Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi. *idil*, 6 (37), s.2489-2504.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Anasanat Dalı, gulteni(at)omu.edu.tr

THE INVESTIGATION OF THE BECK HOPELESSNESS SCALE AND CHARACTERISTICS IN FINE ART AND BASIC EDUCATION STUDENTS

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the hopelessness level and personality traits of university students who are studying in the Department of Painting Education and Basic Education. 340 students participated in the Beck Hopelessness Scale and Self Identification test for the study. T test, one-way ANOVA and LSD tests were used in statistical procedures. There was a significant difference between fine art students and basic education student for hopelessness test at $p<0,001$ and for characteristics test at $p<0,05$. There was a significant difference depending on gender and major for both hopelessness scale and characteristics test ($p<0,05$). On the hopelessness scale, all students are in mild hopelessness group. According to self-identification scores, it can be said that students have well balanced characteristics. It is thought that having low hopelessness level may be related to having good characteristics score. It can be said that having a college level art education could have positive effects on personality by decreasing hopelessness level in both men and women. To decrease hopelessness levels and increase positive characteristics, people should be encouraged to get art education.

Keywords: Hopelessness levels, characteristics, art education

GİRİŞ VE AMAÇ:

Yapılan araştırmalar umutsuzluk ya da umudun olmayışının kişinin sağlığı ve iyilik hali üzerinde ciddi bazen de zarar verici etkilerinin olabileceğini göstermektedir (Doğan,2012; Oğuztürk ve ark., 2011). Umutsuzluk düzeyi sağlığın tüm bileşenlerini etkileyebilmektedir (Deveci ve ark., 2001:312-317). Yapılan araştırmalarda, üniversite gençlerini tehdit eden en önemli ruhsal bozukluğun depresyon olduğu bildirilmiştir (Çelikel ve Erkorkmaz, 2008; Kaya ve ark., 2007). Umutsuzluk kavramı intihar ve depresyon başta olmak üzere sosyal istenirlik, problem çözme becerileri, özsaygı, fiziksel sağlık ve kendine güven gibi birçok sorunla ilişkilendirilmektedir (Yerlikaya, 2006). Umutsuzluk ve umutsuzluğa bağlı olarak depresyon geliştiren bireyler, isteksizlik, güçsüzlük, güdülenme eksikliği, karamsarlık, dikkatini verememe ve yaşamında düzensizlik gibi belirtiler sergileyebilirler (Ceyhan, 2004). Umut, iyi olma duygusu veren ve kişiyi harekete geçirmek için güdüleyen bir özellik (Kemer ve Atik, 2005) olumlu gelişmelerle beraber, bir çıkış yolu olduğuna ilişkin inanç ve planların başarılabacağı öngörüsü olarak tanımlanmaktadır (Üngören ve Ehtiyar, 2009). Umutsuzluk ise kişinin kendisini olumsuz özellikler ile tanımlaması, gelecekte beklentilerinin olumsuz olması ve olumsuzluğun düzelmeyeceği yönünde inanca sahip olması şeklinde ifade edilmektedir (Oğuztürk ve ark., 2011). Gelecekte olabilecek her şeyin şimdikinden daha iyi olmayacağı düşüncesi ve geleceğe yönelik olumsuz bakış açısı umutsuzluğu oluşturmaktadır (Üngören ve Ehtiyar, 2009). Hem umut hem de umutsuzluk, bireyin gelecekteki gerçek amaçlarına ulaşma olanaklarının olası yansımalarıdır. Umut ve umutsuzluk karşıt beklentileri simgeler. Umutta amaca ulaşmak için uygulamaya konan planların başarılabacağı öngörüsü varken, umutsuzlukta başarısızlık yargısı vardır (Dilbaz ve Seber, 1993).

Yaşanan sosyal ve ekonomik sorunlar, işsizlik, üniversiteye giriş ve eğitim sorunları gençlerin ruhsal gelişimlerini ve ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir (Özmen ve ark., 2008). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada işsiz kalma, istenilen mesleğe girememe, sağlığını kaybetme, öğrenimini bitirememe ve iş hayatında başarısız olma gibi korkular taşıdıkları tespit edilmiştir (Doğan;2012). Bu doğrultuda bireylerin gelecekte bu alanlardaki korkularının gelişen şartlara bağlı olarak umutsuzluk duygusuna dönüşme potansiyelinin olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerde varsa korkuya, kaygıya ve umutsuzluk hissine yol açan nedenlerin belirlenmesi ve giderilmesi daha nitelikli bir eğitim sağlamak, gelecekte umutlu, verimli bireyler yetiştirmek ve onların topluma olumlu katkılarını görebilmek adına önemlidir(Doğan,2012).

Kişilik, bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir (Baymur, 1993). Erikson (1984)'a göre insan yapısının, duygusal durumunun,

davranış biçimlerinin, ilgilerinin, yeteneklerinin ve diğer psikolojik özelliklerinin en karakteristik ve orijinal bütünüdür (Çeliköz ve Sır,2016). Durna (2005), kişiliği oluşturan asıl temelin fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden pek çok farklılık gösteren bireylerin bunun sonucunda olayları ve olguları yorumlamadaki farklılığı olduğunu ifade etmektedir. Bu bakımdan, kişilik, bir kişinin fiziksel ve sosyal ortamıyla etkileşme tarzını ortaya koyan, düşünce, duygu ve davranışın ayırt edici ve karakteristik görüntüleridir (Tomrukçu, 2008). Günümüzde sosyal, kültürel ve ekonomik koşulların hızlı değişim göstermesi, insanın psikososyal gelişiminde çalkantılı bir dönem olan ergenlik döneminin daha da zorlu yaşanmasına neden olmaktadır (Yenilmez, 2010).

Umut düzeyi yüksek bireyler, amaçlar oluşturur, bu amaçlara ulaşmak için gerçekçi planlar yapar ve yeteneklerine güvenirler (Moulden ve Marshall, 2005). Ayrıca kendilerini daha iyi tanıır, iç ve dış motivasyon kaynaklarını etkin olarak kullanır (Wroblewski ve Snyder, 2005).Snyder'a (2002) göre umut; bireylerin kendilerini, arzu edilen hedeflere giden yolları üretme, bu yolları harekete geçirme ve sürekli kullanma yeteneğine sahip olarak gördükleri, hedefe yönelik bir düşünce türüdür. Umut düzeyinin yüksek olması ve gerçekçi umutlara sahip olma bireylerin sağlıklı, başarılı ve mutlu olabilmesi için gereklidir. Kişilik özellikleri umut düzeyini etkilemektedir (Tarhan ve Bacanlı,20162).

Günümüzde Resim iş eğitimi mezunu öğrencilerin iş bulma veya öğretmen olarak atanmaları Temel eğitim (sınıf öğretmenliği bölümü) mezunlarına göre çok zor gözükmektedir. İstenilen mesleğe girememe veya mesleki umutların az olduğu bir ortamda bu bölümü bitirecek olan öğrencilerin umut düzeyi düşeceği ve en azından Temel eğitim bölümü öğrencilerinden düşük olacağı düşünülmüştür. Umut düzeylerinin kişilik özelliklerini ve kişilik özelliklerinin de umut düzeyini etkileyebileceği söylenebilir.

Literatürde güzel sanatlar eğitimi resim-iş öğretmenliği alanında eğitim ve öğretim gören öğrencilerde umutsuzluk düzeylerinin ve kişilik özelliklerinin beraber bakıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Buradan hareketle Resim eğitimi ve Temel eğitim bölümlerinde öğrenim gören Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyi ve kişilik özelliklerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Bu araştırma resim iş öğretmenliği bölümü öğrencilerinin umutsuzluk düzeyinin belirlenmesi ve bu durumun kişilik özelliklerine yansımalarının olup olmadığını ortaya koymayı açısından değerlidir. Ayrıca umutsuzluk düzeyi ve kişilik özellikleri; cinsiyete, sağlık durumlarını kendi algılamalarına ve sınıf düzeyine göre değişip değişmemesini belirleme açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırmanın evreni:

Araştırma evreni Güzel Sanatlar Fakültesi ve Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı ve Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bilimleri Bölümü öğrencilerini kapsamaktadır.

Örneklem:

Araştırma örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ondokuz Mayıs üniversitesi Güzel sanatlar ve Eğitim Fakültesi Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı ve Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü öğrencilerinden oluşturmuştur. Araştırmaya 180'i erkek ve 160'i kadın toplam 340 öğrenci katılmıştır.

Veri Toplama Araçları:

Çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma rastgele yöntem ile seçilen ve gönüllü olarak anketleri doldurmayı kabul eden öğrencilere uygulanmıştır. Anketlerin eksiksiz olarak doldurulanları değerlendirmeye alınmıştır. Örneklem Güzel sanatlar eğitimi alan öğrencileri temsil ettiği varsayılmıştır.

Umutsuzluk Ölçeği:

Verilerin toplanmasında Beck ve ark. (1974) tarafından geliştirilen bireyin geleceğe yönelik karamsarlık düzeyini ve olumsuz beklentilerini belirlemeyi amaçlayan Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Durak (1994) tarafından yapılmıştır. 20 maddeden oluşan bu ölçek geleceğe yönelik duygu ve düşünceleri belirten ifadeler içermekte ve 0-1 şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek maddelerinden 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20. sorulara verilen yanıt evet ise 1 puan 1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19. sorulara verilen cevaplar hayır ise 1 puan verilmektedir. Bunların aksi cevaplarda ise 0 puan verilmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-20 arasında değişmektedir. Elde edilen toplam puan umutsuzluk puanını oluşturmaktadır ve alınan puanlar yüksek olduğunda bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılmaktadır. Beck ve Steer (1998) denekleri yanıtlarına göre dört grup içinde sınıflandırmıştır ve 0 ile 3 arası umutsuzluğun tamamen olmadığını, 4 ile 8 arası hafif umutsuzluk olduğunu, 9 ile 14 arası orta seviyede umutsuzluk olduğunu, 15 ile 20 arası ileri derecede umutsuzluk olduğunu bildirmişlerdir. (Duman ve ark., 2009). Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı Durak (1994) tarafından 0,85 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,81 olarak elde edilmiştir.

Kişilik testi/Kendini tanıma testi:

Anket 25 sorudan oluşur. Kendini tanıma testini değerlendirme de her soru için; her “a” cevabı için 0 puan; her “b” cevabı için 2 puan; her “c” cevabı için 1 puan verilir. Kişilik özellikleri testinden alınacak 40-50 puan çok güçlü bir karakteri (Zorlu, hırslı ve iddialı kişilik) temsil eder. 25-39 puan ise düşünceli, hoşgörülü ve kibar bir kişiliği açıklar. 25 puandan az ise pek güçlü olmayan karakteri (Kararsız, tereddütlü ve iradesiz kişilik) temsil eder (Carter ve Russel, 2006, <https://psikoloji-psikiyatri.com/testler/kendini-tanima-testleri>). Ölçekle ilgili bilimsel makale ve tezlerle ulaşılamadığı için ölçme aracının her boyutu için iç tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Ve iç tutarlılık katsayıları 0,69 ile 0,85 arasında olduğu görülmüştür. Testin bu çalışmada Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,70 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Verilerin analizinde 22.00 SPSS paket programı kullanılmıştır. Ölçek sonucu elde edilen veriler puanlama yönergesine uygun olarak hesaplanmıştır. Veriler değerlendirilirken “Kolmogorov Smirnov Testi” ile normal dağılıma uygunluğu araştırılmış ve tüm verilerin normal dağılıma uyduğu tespit edilmiştir. Karşılaştırmalarda cinsiyete, bölüme, algıladıkları sağlık durumuna ve sınıf düzeyine göre farklılığın belirlenmesinde bağımsız grup t- testi kullanılmıştır. Çok yönlü karşılaştırmada tek yönlü varyans analizi ve farklılığın olduğu grupların belirlenmesi için LSD testleri kullanılmıştır. Ayrıca Araştırmada sağlık durumu, umutsuzluk ölçeği ve kendini tanıma test puanları arasındaki ilişkiye pearson korelasyon analizi ile bakılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan öğrencilerde umutsuzluk düzeyi ve kişilik özellikleri anketlerinden elde ettikleri puanları; cinsiyete, bölümlere, sağlık durumlarını kendi algılamalarına ve sınıf düzeyine göre aşağıdaki tablolarda verilmiştir (Tablo1 ve 4).

Tablo 1.Okudukları Bölüme Göre Umutsuzluk Ölçeği ve Kişilik Testi Puanları Karşılaştırması

Ölçek	Bölüm	n	Ortalama	ss	t-testi
Umutsuzluk	Resim İş Eğitimi	163	9,92	4,23	-3,93**
	Temel Eğitim Bölümü	177	11,36	3,72	

Kişilik	Resim İş Eğitimi	163	28,09	4,60	5,26**
	Temel Eğitim Bölümü	177	25,05	7,46	

*p<0,05 **p<0,001

Eğitim alınan bölüme göre öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,001).

Tablo 2.Cinsiyete Göre Umutsuzluk Ölçeği ve Kişilik Testi Puanları Karşılaştırması

Ölçek	Cinsiyet	n	Ortalama	ss	t-testi
Umutsuzluk	Kadın	163	9,65	4,25	5,03**
	Erkek	177	11,48	3,60	
Kişilik	Kadın	163	25,09	6,30	4,58**
	Erkek	177	27,75	6,23	

*p<0,05 **p<0,001

Cinsiyete göre bölüm ayrımı yapmadan öğrencilerin umutsuzluk düzeyi ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,001).

Tablo 3. Bölüm ve Cinsiyet Ayrımına Göre Umutsuzluk ve Kişilik Özellikleri Farklılığı

Ölçek	Alan	Cinsiyet	N	Ort.	St. sapma	F/LSD
Umutsuzluk	Resim İş	Erkek (1)	85	10,63	4,45	28,17**
		Kadın (2)	78	9,05	3,79	2<1,3,4
	Temel Eğitim	Erkek (3)	95	12,31	3,78	3>1,4
		Kadın (4)	82	10,22	3,33	

Kişilik	Resim İş	Erkek (1)	85	29,60	4,51	22,92**
		Kadın (2)	78	26,23	4,00	1>2,3,4
	Temel Eğitim	Erkek (3)	95	25,95	7,22	2>4
		Kadın (4)	82	24,01	7,64	4<3

*p<0,05 **p<0,001

Bölüm ve cinsiyet ayrımına göre umutsuzluk düzeyleri ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<0,001).

Tablo 4. Sağlık Durumuna Göre Umutsuzluk Ölçeği ve Kişilik Testi Puanları Karşılaştırması

	Sağlığı Algılama	n	Ortalama	St.sapma	t-testi
Umutsuzluk	Normal	173	12,03	3,31	9,40**
	Çok İyi	100	8,78	4,39	
Kişilik	Normal	173	25,99	5,88	-2,25*
	Çok İyi	100	27,32	7,86	

*p<0,05 **p<0,001

Öğrencilerin kendi sağlık durumlarını algılamalarına göre umutsuzluk düzeyi ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0.001 ve p<0,05).

Tablo 5: Umutsuzluk Ölçeği ve Kişilik Testi Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırması

	Sınıf	n	Ortalama	St.sapma	t-testi
Umutsuzluk	1 ve 2	155	9,994	4,08	-3,34**
	3 ve 4	148	11,22	3,93	

Kişilik	1 ve 2	155	27,52	4,93	3,17**
	3 ve 4	148	25,78	7,35	

** P<0,001

Öğrencilerin umutsuzluk düzeyi ve kişilik özellikleri puanları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,01$).

Tablo 5. Sağlık durumu, umutsuzluk ölçeği ve kendini tanıma test puanları ilişkisi (Pearson Korelasyon)

	Umutsuzluk ölçek	Kişilik testi
Sağlık durumu	-,398**	,113**
Umutsuzluk ölçek		-,221**

** P<0,001

Araştırmada sağlık durumu, umutsuzluk ölçeği ve kendini tanıma test puanları arasındaki ilişki pearson korelasyon katsayısı ile $p<0.01$ seviyesinde anlamlı bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ:

Üngüren ve Ehtiyar (2009:2093-2127) Türkiye ve Almanya’da turizm eğitimi alan üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerini araştırdığı çalışmasında öğrencilerin hafif umutsuzluk düzeyinde olduğunu tespit etmiş ve gelecekleri ile ilgili karamsar düşüncelerin başladığını, geleceğe ilişkin motivasyon sorunlarının yaşanabileceğini belirtmiştir. Deveci ve ark., (2011) Beck Umutsuzluk Ölçeği ile mesleki eğitim merkezi öğrencilerinin umutsuzluk düzeyi üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerinin hafif umutsuzluk yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Şahin (2009) çalışmasında eğitim fakültesi öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını araştırmış ve öğrencilerin umutsuzluk düzeylerine ilişkin ortalamanın hafif umutsuzluk ile orta düzey umutsuzluk sınırında olduğunu tespit etmiştir. Ulucan ve ark., (2011) tarafından beden eğitimi spor yüksekokullarında okuyan öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri araştırılmış ve öğrencilerin orta seviyede umutsuzluk duygusuna sahip oldukları tespit edilmiştir. Dereli ve Kabataş (2009) ise sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi üzerine yaptığı çalışmada

öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada eğitim aldıkları bölümlere göre umutsuzluk puanı Resim İş Eğitimi Anabilim Dalı Temel Eğitim Bölümü öğrencilerinden düşük bulunmuştur (Tablo 1). Bu doğrultuda öğrencilerin, araştırmacıların önerdiği (Duman ve ark.,2009) puan aralıklarından orta seviyede umutsuzluk aralığında olduğu bulunmuştur. Yine kişilik özellikleri puanı Resim eğitimi alanlarda Temel eğitim alanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 1). Öğrenim görülen bölüme göre öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,001$). Resim eğitimi alan öğrencilerin testten aldıkları puan temel eğitim öğrencilerinden düşük bulunmuştur. Bu durum denek farklılığı yanında Resim eğitimi alan öğrencilerin Temel eğitim bölümü öğrencilerinden farklı olarak teorik derslerle beraber resim yapmalarından kaynaklanabilir. Resim yapan öğrencilerin bedensel olarak daha aktif oldukları düşünülmektedir. Resim eğitimi alma ve resim yapmanın öğrencilerde umutsuzluk düzeyini düşüreceği izlenimini vermektedir.

Bazı çalışmalarda, cinsiyet değişkeninin umutsuzluk düzeyini anlamlı derecede etkilemediği sonucuna varılırken, bazılarında ise cinsiyet değişkenin umutsuzluk düzeyini etkilediğine yönelik anlamlı sonuçların alındığı gözlenmiştir (Kırımoğlu,2010). Doğan (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının Beck Umutsuzluk Ölçeğinden aldıkları ortalama puanlara göre umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varmıştır. Doğan'ın (2012) çalışmasında cinsiyet değişkeni ve sınıf düzeyleri bakımından öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu çalışmada umutsuzluk ölçeğinden kadın öğrenciler erkek öğrencilerden daha düşük puan almışlardır (Tablo 3). Umutsuzluk ölçek puanlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ölçek değerlendirmesinde kadınların puanları erkeklerden daha düşüktür. Yani erkeklerin umutsuzluk düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Ölçek değerlendirme puanlamasına göre tüm öğrenciler orta seviyede umutsuz aralığında bulunmaktadırlar. Erkeklerde umutsuzluk düzeyinin daha yüksek olmasında toplumumuzun erkeğe yüklediği rol ve erkeklerden beklentinin fazla oluşunun etkili olduğu söylenebilir (Doğan,2012). Toplumumuzda kız ile erkeğe yönelik bakış açısındaki ve yetiştirme farklılıklarının onların umutsuzluk düzeylerinin belirleyicisi olduğu düşünülmektedir (Oğuztürk ve ark., 2011). Sanat eğitimi alan öğretmen adaylarının temel eğitim öğrencilerinden daha düşük umutsuzluk puanı almaları "istenilen mesleğe girememe veya mesleki umutların az olduğu bir ortamda bu bölümü bitirecek olan öğrencilerin umut düzeyi düşeceği" fikrini desteklemediği söylenebilir. Eisner'e (1994) göre sanat eğitimi bireylerin duygu ve imgelem kapasitelerini bulmalarına yardım etmektedir (Bölüköğlu, 2002).

Kişilik özellikleri testinde olumlu kişilik özellikleri; uyumlu, bilgili, gayretli, tuttuğunu koparan, sabırlı, dengeli, gerçekçi, iradeli, açık, nazik, saygın, atak,

sakin, güçlü azimli, düzenli, saygın, cesur, tarafsız canlı, becerikli, yaşam dolu, hoşnut, coşkulu, kaygısız ve adil olma gibi özellikleri içermektedir. Bunun yanında olumsuz kişilik özellikleri kararsız, utangaç, şüpheli, spekülasyon, tartışmacı, huzursuz, oturaksız, sinirli, anlaşılması zor ve mutsuz sayılmaktadır. Kişilik özellikleri testinden yüksek puan almak zorlu, hırslı ve iddialı bir kişiliği belirtir. Orta seviyede bir puan almak (25-39 puan) ise güç bakımından çok dengeli, yani düşünceli, hoşgörülü ve kibar bir kişiliği açıklar. Düşük puan almak ise (25 puan altı) pek güçlü olmayan karakteri (Kararsız, tereddütlü ve iradesiz kişilik) açıklar (Carter ve Russel,2006). Bu çalışmada kişilik özellikleri veya kendini tanıma testinden kadınlar erkeklerden daha düşük puan almışlardır (Tablo 2). Kişilik ölçek puanlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Kişilik test değerlendirme puanlamasına göre öğrencilerin dengeli bir kişiliği sahip oldukları kabul edilebilir. Kadınların hem umutsuzluk hem de kişilik test puanlarının erkeklerden düşük olduğu tespit edilmiştir. O halde umutsuzluk düzeylerinin düşük olması dengeli bir kişiliğe sahip olmaya veya dengeli bir kişiliğe sahip olmanın umutsuzluk düzeylerinin düşük olmasına katkısı olabilir.

Bölüm ve cinsiyet ayrımına göre umutsuzluk düzeyleri ve kişilik özellikleri puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,001$). Resim iş eğitimi bölümü kadın öğrencilerin umutsuzluk puanı erkeklerden ve temel eğitim bölümü kadın öğrencilerden anlamlı şekilde düşüktür. Kişilik test puanlarında ise en yüksek puan resim iş eğitimi erkek öğrencilerde bulunmuştur (Tablo 3). Resim iş eğitimi kadın öğrencilerin umutsuzluk puanlarının erkek öğrencilerden düşük olması kişilik test puanlarının yüksek olması beklentisini ortaya çıkarabilir. Fakat testin uygulandığı zamanlar bazı kadınların adet dönemlerine rastlayabileceğinden stresli ve kaygılı durumlar nedeni ile kadınların kişilik puanları hem resim iş hem de temel eğitim öğrencilerinde düşmüş olabilir.

Bu çalışmada kendi sağlık durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz sorusuna (çok iyi, normal ve kötü sınıfları sunulmuştur) cevap verenlerin hiçbiri “kötü” seçeneğini işaretlememiştir. Kendini normal olarak değerlendirenlerin umutsuzluk puanının çok iyi değerlendirenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kişilik testinde de sağlığını çok iyi olarak değerlendirenlerin puan ortalaması normal değerlendirenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Tablo 5). Ölçek değerlendirme puanlamasına göre kendini sağlık yönünden çok iyi değerlendirenlerin hafif umutsuzluk ve normal olarak değerlendirenlerin orta düzeyde umutsuzluk içinde olduklarını söyleyebiliriz. Sağlık yönünden kendini normal olarak algılayanların umutsuzluk puanı çok iyi algılayanlardan yüksek iken kişilik puanları biraz düşüktür. Yani umutsuzluk puanı düşüktüğü kişilik puanının artacağı düşünülebilir.

Bir çalışmada Resim-iş öğretmeni adaylarının sınıf düzeyi açısından umutsuzluk düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır (Doğan,2012). Buna karşılık Şahin (2009) ile Duman ve ark. (2009) tarafından yapılan sınıf düzeyi değişkeniyle umutsuzluk düzeyi ilişkisinin araştırıldığı çalışmalarda bu değişken açısından öğrencilerin umutsuzluk puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ve dördüncü sınıf öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin birinci sınıf öğrencilerinininkinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Oğuztürk ve ark. (2011) ile Şengül ve Güner (2012) de yaptığı araştırmalarda sınıf değişkeni açısından öğrencilerin umutsuzluk düzeylerindeki farklılığın anlamlı olmadığını tespit etmiş farklı olarak en yüksek umutsuzluk düzeyinin birinci sınıflarda en düşük ise dördüncü sınıflarda olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aras (2011) çalışmasında sınıf düzeyi ile umutsuzluk alt boyutları arasındaki ilişkiyi araştırmış ve bu anlamda aralarında anlamlı bir farklılık olmadığını saptamıştır. Yenilmez (2010) ise ortaöğretim öğrencilerinde matematik dersine yönelik umutsuzluk düzeyi bakımından sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu saptamakla beraber sınıf düzeyi arttıkça umutsuzluk düzeyinin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Tekin ve Filiz (2008) de çalışmasında umutsuzluk düzeyleri ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulmuş ve üçüncü sınıf öğrencilerinin birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha umutsuz olduğunu tespit etmiştir. Bu çalışmada da sınıf düzeyine göre umutsuzluk ve kişilik test puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>0,05$). 1 ve 2. Sınıf öğrencilerinin umutsuzluk puanları 3 ve 4. Sınıf öğrencilerine göre daha düşüktür. Sınıf düzeyi arttıkça umutsuzluk puanı yükselebileceği yönünde düşünce belirlemiştir. Bu durumda değişik etkenler yanında mesleğe atılmaya yaklaşmanın etkisi de olabilir.

Sağlık durumunu algılama ile umutsuzluk ölçek puanı arasında negatif ve kendini tanıma test puanı arasında pozitif ilişki anlamlıdır. Yine Umutsuzluk ölçeği ile kişilik özellikleri veya kendini tanıma test puanı arasında negatif ilişki anlamlıdır($p<0,001$), (Tablo 5). Sağlık durumunun iyi olması umutsuzluk düzeyini düşürüp kendini güçlü hissetme veya olumlu kişilik özelliklerini artırabilir. Olumlu kişilik özellikleri arttıkça umutsuzluk düzeyinin düşebileceği söylenebilir.

Sonuç olarak; Üniversite düzeyinde resim eğitimi almanın kadın ve erkelerde umutsuzluk düzeyini düşürmenin yanında kişiliğe olumlu katkıları olduğu söylenebilir. Bununla birlikte bireyleri umutsuzluğa yönelten faktörlerin belirlenmesine ve gelecekte beklentilerinin tespit edilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Güzel sanatlar ve Temel eğitim alanı dışında eğitim alan öğrencilerin kapsam dışı kalması çalışmanın zayıflığı olarak görülebilir. Güzel sanatlar eğitimi almanın umutsuzluk düzeyini düşürmesi ve olumlu kişilik özelliklerini artırması bireyleri güzel sanatlarla ilgilenmeye ve eğitim almaya teşvik edebilir. Bireylerin umutsuzluk düzeyini düşürmek, umutsuzluk yaratan sorunlarla baş edebilme becerisi

kazandırmak ve olumlu kişilik özelliklerini artırmak için Resim eğitimi almalarına veya resim yapmalarına teşvik edilmelidirler. Bu tür çalışmalarda katılımcıların sosyo-ekonomik durumları ve bedensel aktivite düzeyleri de sorulması daha güvenilir sonuçlara neden olabilir.

KAYNAKLAR

ARAS, A. Müzik bölümü lisans öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi: Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı Örneği. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31 (2,) 509-524,2011.

BAYMUR, F. Genel psikoloji. İnkılâp Kitapevi, İstanbul, 1993.

BÖLÜKOĞLU, H.İ. Bilgi çağında eğitim fakültelerinde resim-iş eğitiminin genel bir değerlendirmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22 (3), 247-259,2002.

BECK, A.T.,STEER, R.A. Beck Hopelessness Scale Manual. San Antonio, TX: Psychological Corporation, 1988.

CARTER, P., RUSSELL Kendini Keşfet (Çeviren: Senem Onan), Sistem Yayıncılık, ISBN-10:9753224303, 2006.

CEYHAN, A.A. Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 91-101,2004.

ÇELİKEL, F.Ç. VE ERKORKMAZ, Ü. Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. Nöropsikiyatri Arşivi, 45, 122-129,2008.

ÇELİKÖZ N.,SIR N.Ş. Sıfatlara Dayalı Kişilik Testi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:5 Sayı:2, s.118-131, Makale No: 14 ISSN: 2146-9199, Mayıs 2016

DERELİ, F. VE KABATAŞ, S. Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeylerinin belirlenmesi. Yeni Tıp Dergisi, 26, 31-36,2009.

DEVECİ, S.E., ULUTAŞDEMİR, N. VE AÇIK, Y. Bir mesleki eğitim merkezi öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ve etkileyen faktörler. Dicle Tıp Dergisi, 38 (3), 312-317,2011.

DİLBAZ, N., SEBER, G. Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi. Kriz Dergisi, 1(3), 134-138,1993.

DOĞAN P. Resim Öğretmeni Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 36, Sayfa: 115-127, 2012

DUMAN, S., TAŞĞIN, Ö. VE ÖZDAĞ, S. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği Bölümünde okuyan öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11 (3), 27– 32,2009.

DURAK, A. Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Türk Psikoloji Dergisi, 9 (31), 1-11,1994.

DURNA, U. A ve B Tipi kişilik yapılarını ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 19 (1), 276-290,2005.

[HTTPS://psikoloji-psikiyatri.com/testler/kendini-tanima-testleri](https://psikoloji-psikiyatri.com/testler/kendini-tanima-testleri)

KAYA M, GENÇ M, KAYA B. Ve ark. Tıp Fakültesi ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde depresif belirti yaygınlığı, stresle başa çıkma tarzları ve etkileyen faktörler. Türk Psikiyatri Dergisi, 18, 137-146,2007.

KEMER, G., ATİK, K. Kırsal ve il merkezinde yaşayan lise öğrencilerinin umut düzeylerinin aileden algılanan sosyal destek düzeyine göre karşılaştırılması. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 21, 161-168,2005.

KIRIMOĞLU, H., FİLİZOĞLU Ç, G., YILDIRIM, Y. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu 6.7. ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Spor Yapma Durumlarına Göre Yalnızlık ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi Hatay ili Örneği, Spormetre, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8, 101-108, 2010.

MOULDEN, H. M. AND MARSHALL, W. L. Hope in the treatment of sexual offenders: The potential application of hope theory. Psychology, Crime&Law, 11(3), 329- 342, 2005.

OĞUZTÜRK, Ö., AKÇA, F. VE ŞAHİN, G. Üniversite öğrencilerinde umutsuzluk düzeyi ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenler üzerinden incelenmesi. Klinik Psikiyatri, 14, 173-184,2011.

ÖZMEN, D., DÜNDAR, P.E., ÇETİNKAYA, A.Ç., TAŞKIN, O. VE ÖZMEN, E. Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler, Anadolu Psikiyatri Dergisi, 9, 8-15,2008.

SEBER, G. Beck Umutsuzluk Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği üzerine bir çalışma. Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,1991.

SNYDER, C. R. Hope theory: Rainbows in the mind. Psychological Inquiry, 13(4), 249–275, 2002.

ŞAHİN C. Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri. Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi, 27, 271-286,2009.

ŞENGÜL, S. VE GÜNER, P. İlköğretim matematik öğretmenliği programına devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde Üniversitesi,2012.

TARHAN S., BACANLI H. İlkokuldan Üniversiteye Umut Kavramının Tanımlanması Üzerine Nitel Bir Çalışma, Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, Cilt 4 / Sayı 2, s.86-112, 2016

TEKİN, M., FİLİZ, K. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarının Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerinin umutsuzluk ve boyun eğici davranış düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. Ankara Üniversitesi Spor Metre, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi ve Spor Bilimleri dergisi, VII (1),2008.

TOMRUKÇU, B. Beş Faktör Kişilik Özellikleri ile İş Değerleri Arasındaki İlişki Üzerine Bir İnceleme, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Eskişehir: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,2008.

ÜNGÜREN, E. VE EHTİYAR, R. Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. Journal of Yasar University, 4(14), 2093-2127,2009.

WROBLESKI, K. K. AND SNYDER, C. R. Hopeful thinking in older adults: Back to the future. Experimental Aging Research, 31, 217-233,2005.

YENİLMEZ, K. Ortaöğretim öğrencilerinin matematik dersine yönelik umutsuzluk düzeyleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 38, 307-317,2010.

YERLİKAYA, İ. Bilişsel-davranışçı yaklaşıma ve hobi terapiye dayalı umut eğitimi programlarının ilköğretim öğrencilerinin umutsuzluk düzeyine etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara,2006.